

Vergaderjaar 2024–2025

29 924

Toezichtsverslagen AIVD en MIVD

Nr. 274

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 december 2024

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de hoofdlijnen van het MIVD Jaarplan 2025. Het gehele MIVD Jaarplan 2025 is een staatsgeheim gerubriceerd document en wordt met de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) gedeeld.

Het Jaarplan 2025 van de MIVD geeft aan op welke onderzoeksopdrachten en veiligheidsbevorderende taken de dienst zich het komende jaar zal richten. Dit plan is gebaseerd op de meerjarige inlichtingenbehoefte zoals vastgelegd in de herziene Geïntegreerde Aanwijzing Inlichtingen en Veiligheid (GA I&V) 2023–2026. De GA I&V is in nauwe samenwerking tussen de interdepartementale behoeftestellers, de MIVD en de AIVD tot stand gekomen en geldt als uitgangspunt voor de inrichting van de onderzoeken van de MIVD.

Geïntegreerde aanwijzing

Conform de in de Wet op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017) voorgeschreven werkwijze wordt de GA I&V door middel van een vierjaarlijkse herziening opnieuw vastgesteld en vervolgens jaarlijks geactualiseerd. Voor 2025 is de GA I&V 2023–2026 conform dit proces wederom onder leiding van het Ministerie van Algemene Zaken geactualiseerd door de MIVD, de AIVD en de behoeftestellende departementen. De GA I&V geldt als richtlijn voor de opbouw van de informatiepositie van de MIVD in de komende jaren. Hierbij is specifiek aandacht voor de samenwerking met de krijgsmacht.

(Inter-)Nationale veiligheid en de rol van de MIVD

De dreigingen waar Nederland mee geconfronteerd wordt zijn divers van aard en steeds talrijker. De oorlog in Oekraïne kreeg door de deelname van Noord-Koreaanse troepen in Kursk een nieuwe dimensie, escalaties blijven de situatie in het Midden-Oosten stapsgewijs destabiliseren en China blijft agressief optreden rond Taiwan en in de Zuid-Chinese Zee.

Ook roeren diverse statelijke actoren zich met acties in de *grey zone* die een directe dreiging zijn voor de Nederlandse veiligheid. In deze context opereert de MIVD. Met de geactualiseerde GA I&V zijn de prioritaire onderzoeksdoelstellingen voor de MIVD bepaald. Tegelijkertijd moet de dienst voldoende wendbaar zijn om op nieuwe ontwikkelingen in te kunnen spelen.

Zo moet de MIVD in deze onzekere veiligheidscontext in staat zijn om snel te reageren op crises en tegelijkertijd duurzaam strategisch inlichtingenonderzoek kunnen verrichten naar bijvoorbeeld de dreigingen vanuit China en Rusland. De onzekere en veranderlijke veiligheidscontext vraagt veel van de wendbaarheid van de dienst, omdat crises snel opkomen en dreigingen divers en omvangrijk zijn. De MIVD werkt hiertoe nauw samen met (inter)nationale partners.

Prioriteiten en accenten 2025

Focus op eerste hoofdtak

In de Defensienota 2024 wordt op basis van het zorgelijke dreigingsbeeld de focus van Defensie verlegd naar de eerste wettelijke hoofdtak van de krijgsmacht: de bescherming van eigen en bondgenootschappelijk grondgebied, inclusief de Caribische delen van het Koninkrijk. De MIVD levert hiertoe inlichtingen en bewaakt de samenhang tussen inlichtingen op strategisch, operationeel en tactisch niveau.

Het dreigingsbeeld is complex en veelomvattend en de krijgsmacht focust zich weer op het voorkomen van een mogelijk grootschalig gewapend conflict. Daarmee omgaan is een grote uitdaging voor de MIVD. Die uitdaging gaat de MIVD aan met een visie die het perspectief tot 2030 schetst. De realisatie van deze visie vraagt het nodige van de organisatie. Het gaat hierbij om een ontwikkeling die plaats moet vinden terwijl de operationele resultaten niet mogen verzwakken.

Rusland

Sinds de illegale Russische invasie van Oekraïne is een gewapend conflict tussen de NAVO en Rusland de afgelopen tijd voorstelbaar geworden. Moskou frameert de oorlog in Oekraïne als onderdeel van een breder existentieel conflict met het Westen. De oorlog in Oekraïne zal het komende jaar zeer waarschijnlijk voortduren en zelfs als de oorlog zou eindigen is het vooralsnog onwaarschijnlijk dat Rusland zijn agressieve houding ten aanzien van het Westen zal opgeven. Deze agressieve houding manifesteert zich steeds nadrukkelijker op een hybride wijze richting de NAVO, EU en Nederland. In 2025 zal worden getracht de diensten zelf, ofwel ketenpartners, in staat te stellen om de Russische dreiging te reduceren en mitigerende maatregelen te (laten) treffen.

China

De MIVD en AIVD zien China als een groeiende dreiging voor de nationale veiligheid en de westerse wereld in de komende decennia. De Chinese strijdkrachten hebben zich in rap tempo ontwikkeld tot een hoogtechnologische en moderne macht. Naast de militaire dreiging vanuit China, is er ook een groeiende hybride dreiging op het gebied van spionage, economische veiligheid en cyber waarneembaar. China profileert zich bovendien op geopolitiek gebied steeds prominenter, waarbij China de (economische) veiligheidsbelangen van Nederland schaadt en de internationale rechtsorde ondermijnt. Deze handelwijze van China is terug te zien in de opstelling van China ten aanzien van Rusland en de oorlog in

Oekraïne en het agressieve optreden van China tegen Taiwan en in de Zuid-Chinese Zee. Daarnaast draagt de opstelling van China in internationale gremia, zoals VN-organisaties en de BRICS, hieraan bij.

De diensten investeren in brede en toekomstbestendige inlichtingenposities, om ten opzichte van China hun taken krachtig te kunnen blijven uitvoeren. Deze beoogde investeringen ondersteunen het belang van onderzoek naar de dreiging voor de nationale veiligheid vanuit China. Het uitwerken van deze investeringen volgt het geijkte begrotingsproces en wordt daarna ingepast in de begroting van de dienst.

Midden-Oosten

Het conflict in het Midden-Oosten is in 2025 een focusgebied van de MIVD. De toenemende spanningen en de gevolgen hiervan voor de Nederlandse veiligheidsbelangen, worden actief gemonitord. Mede vanwege de Nederlandse bijdrage aan de NAVO-missie in Irak, houdt de MIVD zicht op de ontwikkelingen die de Nederlandse en bondgenootschappelijke belangen in de regio kunnen schaden.

Caribisch gebied

De MIVD en AIVD doen onderzoek naar de militaire en politieke uitstralingseffecten van Venezuela richting het Koninkrijk der Nederlanden. Hierbij richten de diensten zich in 2025 specifiek op het in kaart brengen van beïnvloeding van de publieke opinie en politiek binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Daarnaast richt de MIVD zich op de capaciteiten van de Venezolaanse krijgsmacht en internationale samenwerking met Iran, Rusland en China.

Early Warning

De MIVD volgt in het kader van *early warning* de ontwikkelingen in een aantal landen of gebieden die in de toekomst mogelijk een risico kunnen gaan vormen voor de Nederlandse veiligheidsbelangen. Denk hierbij aan de huidige ontwikkelingen in het Midden-Oosten, of gebieden waar Nederland bijdragen levert aan missies of operaties.

Contraproliferatie

Massavernietigingswapens vormen een grote bedreiging voor de internationale vrede en veiligheid. Nederland heeft verdragen ondertekend die erop gericht zijn de proliferatie van dergelijke wapens tegen te gaan. In 2025 zetten de MIVD en de AIVD het gezamenlijk onderzoek voort naar landen zoals Iran en Noord-Korea, die ervan worden verdacht dat zij, in strijd met internationale verdragen werken aan het ontwikkelen van massavernietigingswapens.

Daaruit voortvloeiend wordt gekeken naar de overbrengingsmiddelen voor deze wapens en verwerving van kennis of goederen voor deze wapenprogramma's. In 2025 schenkt de MIVD aanvullende aandacht aan de acties die landen van zorg (Syrië, Rusland, Noord-Korea en Iran) ondernemen omtrent de ontwikkeling van chemische, biologische en nucleaire wapens.

Militaire technologie

De MIVD doet onderzoek naar militaire techniek van landen met potentiële dreigende intenties richting de belangen van Nederland en haar bondgenoten. Daardoor draagt de MIVD bij aan de effectiviteit en weerbaarheid

van de krijgsmacht. Het onderzoek naar militaire techniek draagt daarnaast bij aan interdepartementale besluitvorming. Zo ondersteunt de MIVD het Ministerie van Buitenlandse Zaken in de exportcontroletaak en het toezicht op de naleving van embargo's. Daarnaast kunnen inlichtingen worden gebruikt voor de screening van buitenlandse studenten door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) middels het Loket Kennisveiligheid.

Economische veiligheid

Verschillende MIVD- en AIVD-teams dragen vanuit de eigen wettelijke taken bij aan het beschermen van de Nederlandse overheid, (defensie)industrie, vitale infrastructuur en kennisinstellingen tegen dreigingen die een risico vormen voor de Nederlandse economische- en veiligheidsbelangen.

Om deze dreiging effectief te kunnen ondervangen hebben de MIVD en de AIVD een gezamenlijk Economische Veiligheid (EV)-Platform opgericht. De focus van het EV-Platform ligt ook in 2025 bij de opbrengst van (contra-)inlichtingenonderzoek naar twee landen van zorg: China en Rusland. Daarin wordt China gezien als de grootste dreiging voor de Nederlandse kennisveiligheid. Daarnaast draagt het Platform bij aan het (in ontwikkeling zijnde) beleidsinstrumentarium en andere interdepartementale behoeftestellingen. Zo kan het Platform worden bevroegd op, en bijdragen aan, casussen die binnenkomen bij de backoffices van het Loket Kennisveiligheid van het Ministerie van OCW en het Ondernemersloket Economische Veiligheid.

Radicalisme, terrorisme en extremisme

Polarisering en radicalisering in de Nederlandse maatschappij zijn van negatieve invloed op de defensie- en veiligheidsbelangen. De MIVD verricht onderzoek naar extremisme, radicalisering en terrorisme in relatie tot de Nederlandse krijgsmacht. Doel van dit onderzoek is om (de verspreiding van) extremistisch of radicaliserend gedachtegoed en gedrag vroegtijdig te signaleren. In 2025 zal de MIVD zich, net als in voorgaande jaren, vooral richten op de dreiging van rechts-extremisme en anti-institutioneel extremisme binnen Defensie.

Cyber

Verschillende statelijke actoren bedreigen de Nederlandse nationale veiligheid door aanhoudende cyberaanvallen gericht op overheden, bedrijven en organisaties. Cyberaanvallen blijven vaak onder de oppervlakte, maar vormen tegelijkertijd een grote dreiging. De hack van het defensienetwerk in 2023 door Chinese hackers laat ook voor 2025 zien hoe belangrijk het is om cyberdreigingen te onderkennen en te mitigeren. Met name de moeilijke duiding en attributie maakt dit een veelgebruikt middel door onwelwillende statelijke actoren. Deze digitale dreiging levert dan ook een gevaar op voor de economische veiligheid van Nederland, haar sociale en politieke stabiliteit, haar fysieke veiligheid, en de internationale rechtsorde.

De MIVD richt zich in 2025 nadrukkelijk op het verstoren en openbaren van cyberoperaties van statelijke actoren. Nederland heeft doorlopend te maken met cyberdreiging vanuit landen als Rusland, China, Iran en Noord-Korea. Met de komst van de Tijdelijke wet cyberoperaties kunnen de diensten bestaande bevoegdheden sneller en effectiever inzetten.

NATO Summit 2025

In juni 2025 zal de NATO Summit 2025 plaatsvinden in Den Haag. Gedurende de maanden voorafgaande en tijdens deze bijeenkomst zal de MIVD zich bezighouden met de voorbereiding, waarbij veiligheidsgerelateerde vragen van afnemers en collega-diensten worden uitgelopen en beantwoord.

Veiligheidsbevorderende taken en doelstellingen 2025

Naast de hierboven beschreven prioriteiten en accenten, wordt hieronder inzicht gegeven in de veiligheidsbevorderende taken voor 2025.

Industrieveiligheid

Het Bureau Industrieveiligheid (BIV) van de MIVD is verantwoordelijk voor het realiseren van de ABRO (Algemene Beveiligingseisen voor Rijksoverheidsopdrachten). Daarnaast begeleidt het BIV de uitvoering van veiligheidsbevorderende maatregelen en houdt toezicht bij defensieorderbedrijven ter beveiliging van bijzondere informatie en te beschermen belangen.

Voor het jaar 2025 is de verwachting dat er wederom een toename zal zijn in de aanvraag voor industrieveiligheidsproducten en -diensten. Met name is een stijging ten aanzien van incidenten te verwachten door meer bewustzijnspresentaties en een verdere toename van aanvragen voor het plaatsen van niet-Nederlanders op gerubriceerde opdrachten. Verder is de verwachting dat er in 2025 twintig toezichtcontroles worden uitgevoerd.

Veiligheidsonderzoeken

De in dit jaarplan geschetste toename en veelzijdigheid van de dreiging voor de nationale veiligheid heeft direct effect op de taak veiligheidsonderzoeken. Dit uit zich onder andere in de steeds verder toenemende vraag en complexiteit naar veiligheidsonderzoeken. Naar verwachting zet deze trend komende jaren door.

De Unit Veiligheidsonderzoeken (UVO) anticipeert voortdurend op nieuwe ontwikkelingen, werkt gestaag aan structurele verbeteringen van de organisatie en processen en behaalt hierin zichtbare resultaten. Zo voldoet de UVO in 2024 weer aan de wettelijke termijn. Dit is ook de verwachting voor 2025.

Het wetsvoorstel voor de nieuwe Wet Veiligheidsonderzoeken (Wvo) is in ontwikkeling. De parlementaire behandeling zal in 2025 hopelijk tot een afronding kunnen komen, zodat de nieuwe Wvo op 1 januari 2026 in werking zal treden. Het in het Wvo genoemde register van personen die een vertrouwensfunctie vervullen, wordt in 2025 verder ontwikkeld en gereed gemaakt voor ingebruikname in 2026 na inwerkingtreding van de wet.

Elektronische veiligheidsonderzoeken

Conform het Defensie Beveiligingsbeleid (DBB) controleert de MIVD ruimtes, in binnen- en buitenland, waarin informatie met een rubricering van Stg. GEHEIM of hoger besproken of verwerkt wordt, op het gebied van elektronische veiligheid. De laatste jaren is een stijgende lijn te zien in het aantal behoeften wat wordt ingediend bij EVO vanuit Defensie. In het licht van de gebeurtenissen op het wereldtoneel en de focus op Hoofdtak 1 zal deze groei naar verwachting in de komende jaren doorzetten.

Overige doelstellingen 2025

Naast de hierboven beschreven taken, wordt hieronder inzicht gegeven in de overige doelstellingen voor 2025.

Juridische ontwikkelingen

De noodzaak om huidige en toekomstige dreigingen vanuit statelijke actoren, maar ook vanuit andere hoeken, tegen te kunnen gaan is onverminderd groot. Als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen worden Nederland en haar bondgenoten steeds vaker openlijk en heimelijk geconfronteerd met handelingen van statelijke actoren die bewust onze belangen, waaronder onze nationale veiligheidsbelangen, kunnen schaden. Om effectief en snel op te kunnen treden tegen deze dreigingen is voor de urgentste operationele knelpunten de Tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma in werking getreden. Dit is echter geen geschikte oplossing op de lange termijn. De Tijdelijke wet heeft immers een beperkt toepassingsbereik en is slechts van kracht voor een termijn van vier jaar, tot 1 juli 2028. Derhalve wordt op dit moment gewerkt aan een brede herziening van de Wiv 2017. Bij deze herziening worden de ervaringen die zijn opgedaan met de Tijdelijke wet meegenomen. In verband met de termijn van de werking van de Tijdelijke wet is het van belang de herziening van de Wiv 2017 binnen 4 jaar af te ronden. Gelet op de ervaringen met de Wiv 2017 zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor de uitvoerbaarheid van de wet en wordt bezien hoe de complexiteit en de administratieve lasten kunnen worden terug gedrongen. Tevens zal nadrukkelijker aandacht besteed worden aan de implementatie van de nieuwe wet.

Bij de herziening van de Wiv 2017 wordt onder andere rekening gehouden met de huidige en toekomstige technologische innovaties en op welke manier deze innovaties op een zo effectief en rechtmatig mogelijke manier kunnen worden ingezet in het inlichtingenproces. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze de MIVD en AIVD de militaire, politieke en ambtelijke top tijdig in relevante en betrouwbare informatie kunnen voorzien. Een specifiek aandachtspunt daarbij is een versteviging van het wettelijk kader voor samenwerking tussen de MIVD en de krijgsmacht, zowel in vreedstijd als daarbuiten. Naar verwachting zullen er geen nieuwe bevoegdheden worden geïntroduceerd. Als sluitstuk van de herziening wordt onderzocht en hoe het stelsel van toezicht, toetsing en beroep zijn beslag kan krijgen in de herziene Wiv.

Samenwerking met de krijgsmacht

De eerder genoemde hernieuwde focus van de krijgsmacht op Hoofdtak 1 gaat ook veel voor de MIVD betekenen en zal de samenwerking met de krijgsmacht, NAVO en EU verder verbreden en verdiepen. Om bij grootschalig conflict te kunnen voorzien in de inlichtingenbehoefte van de krijgsmacht en NAVO werkt de MIVD aan de aansluiting bij het in oprichting zijnde Operationeel Hoofdkwartier (OHK), dat als een belangrijk koppelvlak voor de MIVD met de krijgsmacht gaat fungeren. De MIVD zal verder investeren in het vergroten van zijn expeditionair vermogen door liaisons bij krijgsmachtonderdelen en nationale en internationale hoofdkwartieren te plaatsen.

Internationale samenwerking

Internationaal samenwerken is onontbeerlijk voor de goede taakuitvoering van de MIVD. Door optimaal gebruik te maken van de kennis en middelen van buitenlandse collega-diensten kan de MIVD de eigen inlichtingenpo-

sities opbouwen en versterken. De dienst blijft zich om die reden positioneren in het internationale I&V-krachtenveld en spant zich in om een internationaal gewaardeerde partner te blijven.

Samenwerking MIVD en AIVD

De Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Defensie hebben de gezamenlijke ambitie om ten behoeve van de nationale veiligheid de samenwerking tussen de MIVD en de AIVD over de volle breedte van het werk in het veiligheidsdomein te blijven versterken. Deze versterkte samenwerking is eerder ingezet en vindt plaats op inhoud, door middel van gezamenlijke teams en ook door gezamenlijke huisvesting.

Inmiddels werken er vele gezamenlijke teams op de bestaande locaties van de MIVD en de AIVD. Vooruitlopend op de uiteindelijke <https://open.overheid.nl/documenten/97e54a76-7549-4e4f-9ecf-a4d80c3d4cbc/> fileelijke situatie met meerdere locaties, werken de MIVD en de AIVD in 2025 verder aan gezamenlijke afspraken op diverse bedrijfsvoeringsonderdelen die behulpzaam zijn voor de verdere intensivering van de samenwerking in het primaire proces.

De gezamenlijke prioriteiten van de diensten maken in 2025 onderdeel uit van de jaarplannen van de diensten.

Personeel

Het personeel is het belangrijkste kapitaal van de MIVD. Groei, kwalitatief en kwantitatief, is één van de speerpunten van de MIVD. In samenwerking met de AIVD wordt getracht schaarse expertise binnen te halen. Ondanks dat de MIVD in 2025 personele groei voorziet, groeit de organisatie harder dan de personeelswerving. Dit probeert de MIVD te ondervangen door naast werving voor vaste functies in te zetten op inhuur. Ook behoort het tijdelijk vullen van militaire functies die langdurig vacant zijn met reservisten en/of burgerpersoneel tot de oplossingsrichtingen. De MIVD optimaliseert de instroomketen verder in 2025 en zet in op strategisch talent management.

Huisvesting

Door de gezamenlijke ambitie ten aanzien van de samenwerking van MIVD en AIVD in de volle breedte, is ook steeds meer gezamenlijke huisvesting nodig. Gezamenlijke huisvesting zal plaatsvinden op drie locaties; de bestaande locatie Zoetermeer, de te verbouwen locatie Leidschendam en de te realiseren nieuwbouw op de locatie Frederikkazerne.

Om de personele groei van de MIVD de komende jaren te kunnen accommoderen tot aan de oplevering van de additionele huisvesting is een aantal trajecten in gang gezet om de huisvesting op de Frederikkazerne beschikbaar te houden en een ongestoorde bedrijfsvoering en een veilige werkomgeving voor de dienst te borgen.

Verantwoording

Met deze Jaarplanbrief geef ik u inzicht in de prioriteiten en accenten voor de MIVD in 2025. Verantwoording over de uitvoering van het jaarplan wordt in het openbaar door middel van het openbaar jaarverslag van de

MIVD gegeven. Tussentijds wordt gerapporteerd over de voortgang via periodieke voortgangsrapportages. Deze voortgangsrapportages worden gedeeld en besproken met de CIVD.

De Minister van Defensie,
R.P. Brekelmans